

УДК 657.31

І. Садовська

I. Sadovska

**СТРАТЕГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ****STRATEGIC MANAGEMENT ACCOUNTING OF INNOVATION ACTIVITY
IN AGRIBUSINESS**

У статті досліджено питання формування нової концепції стратегічного управлінського обліку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Обґрунтовано нові методичні підходи до формування двозначних бюджетів для інноваційної діяльності в розрізі економічного ланцюга створення доданої цінності.

Запропоновано методику розрахунку собівартості інноваційної продукції за повним обсягом господарської інноваційної діяльності, яка засвідчує нову концепцію облікового виміру.

Окреслено тенденції становлення і розвитку стратегічного управлінського обліку інноваційної діяльності з урахуванням глобалізаційних економічних процесів і концепції сталого розвитку.

Ключові слова: стратегічний управлінський облік, інноваційна діяльність, аграрний бізнес.

В статье исследован вопрос формирования новой концепции стратегического управленческого учета инновационной деятельности сельскохозяйственных предприятий. Обоснованы новые методические подходы к формированию двузначных бюджетов для инновационной деятельности в разрезе экономической цепочки создания добавочной ценности.

Предложена методика расчета себестоимости инновационной продукции по полному объему хозяйственной инновационной деятельности, которая свидетельствует о новой концепции учетного измерения.

Очерчены тенденции становления и развития стратегического управленческого учета инновационной деятельности с учетом глобализационных экономических процессов и концепции устойчивого развития.

Ключевые слова: стратегический управленческий учет, инновационная деятельность, аграрный бизнес.

The issue of the formation of new methodology of strategic management accounting of innovation activity of agricultural enterprises is investigated in the article. New methodological approaches to the formation of double-digit budgets for innovation activity in terms of economic chain value added are grounded.

The method for the cost calculation of innovative products taking into account full amount of innovation activity is offered.

The trends for the establishment and development of strategic management accounting of innovation activity are defined in view of globalizational economic processes and sustainable development concept.

Keywords: strategic management accounting, innovation activity, agricultural business.

Постановка проблеми. Глобальні зміни в розвитку інноваційної економіки формують потребу нової універсальності та якості бухгалтерського обліку. В основі цього є зміна вектору запитів до точної бухгалтерської інформації та бухгалтерської звітності від контролюючих установ і органів статистичного спостереження на запити і потреби сталого розвитку та розв'язання соціально-екологічних завдань для всього людства. Останнє вимагає розробки теоретичної платформи, яка повинна ґрунтуватися на єдиній для всіх методологічній основі та мати розширене призначення.

Спрямування бухгалтерського обліку на запити різних груп користувачів, так званих стейкхолдерів, є найбільш поширеним явищем в нових економічних умовах інформатизації та усесторонніх інноваційних процесів. Саме вони формують інституціональне середовище і визначають позиції облікової науки і практики, які є набагато ширшими, ніж прийнято вважати сьогодні. Відомий теоретик в галузі бухгалтерського обліку Я. В. Соколов з цього приводу виразився так: «Бухгалтерський облік визначається середовищем, в якому він функціонує» [9].

Відповідно, середовище інноваційної економіки потребує оновлення методології бухгалтерського обліку. Таким чином, на зміну традиційному бухгалтерському обліку в практичних і наукових теренах зароджується нова інноваційна система стратегічного управлінського обліку. Не може облік виконувати функції лише реєстратора минулих подій і контролю за виконанням управлінських рішень. Сьогодні потрібно працювати над проблемами завтрашнього дня, готувати своє підприємство до нових викликів інституціональної та інноваційної економіки, зменшуючи таким чином рівень інформаційної невизначеності. Хто не погоджується на такі умови, залишається позаду в стрімкозмінних конкурентних перегонах. Оскільки, проблеми завтрашнього дня не будуть схожими на ті, які вже вирішені, і по яких вже опрацьована і комплексно проаналізована інформація. Ми не виключаємо важливість історичної інформації. Вона допомагає сформулювати усестороннє бачення нових проблем, окреслити тенденції їх розвитку, а відповідно, прорахувати, якщо не всі, то найбільш ймовірні сценарії та запропонувати результативні варіанти можливих управлінських рішень.

Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій з проблем стратегічного управлінського обліку інноваційної діяльності дає можливість зробити висновок про наявність наукового і практичного інтересу вчених різногалузевого спрямування. Зокрема, слід відзначити досить ґрунтовні наукові праці Кантаєвої О. В. [5; 6], Волощук Л. О. [1], Грицай О. І. [2; 3], Мельничук І. В. [7], Жураковської І. В. [8], в яких автори демонструють свій вклад в розвиток облікової науки і методології стосовно інноваційної діяльності на підприємствах національної економіки. В наукових роботах професора Яценко В. М. [11–13] визначені напрями регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності сільського господарства та агропромислового комплексу загалом. Обґрунтовано концептуальні підходи до стратегічного прогнозування розвитку аграрної економіки, зорієнтовані на інноваційні процеси, з метою максимально ефективного використання агропромислового потенціалу України, якомога повнішого задоволення потреб населення, гарантування продовольчої безпеки держави.

Формулювання цілей статті. Метою публікації є дослідження питань формування нової концепції стратегічного управлінського обліку інноваційної діяльності для вироблення усестороннього бачення нових проблем, окреслення тенденцій їх розвитку та варіантів вирішення з урахування економічних глобалізаційних змін.

Виклад основного матеріалу. Згідно Й. Шумпетеру [10], інновація є по-суті економічним розвитком, появою чогось нового, невідомого раніше. Рушійною силою економічного розвитку є підприємець, його організаторські здібності, інтуїція, здатність до ризику, внаслідок чого економіка отримує стимул до вдосконалення. Одним з результатів роботи Й. Шумпетера стало те що, в економічній теорії підприємництво, основане на інтелектуальній праці, стали розглядати як четвертий фактор виробництва. Відповідно, прибуток можна розглядати як дохід на інтелектуальний капітал, а не на фізичний, як в трьохфакторній моделі. Й. Шумпетер сформував концепцію інновації, яка включає п'ять частин: 1) створення нового товару, з яким споживачі ще не знайомі, або нової якості товару; 2) створення нового методу виробництва, ще не випробуваного в даній галузі, який абсолютно не обов'язково заснований на новому науковому відкритті і може полягати в новій формі поєднання вже чотирьох факторів; 3) відкриття нового ринку, тобто ринку, на якому дана галузь в даній країні ще не була представлена, незалежно від того, чи існував цей ринок раніше; 4) відкриття нового джерела факторів виробництва, знову-таки незалежно від того, чи існувало це джерело раніше або його довелося створити заново; 5) створення нової організації галузі, наприклад, досягнення монополії або ліквідація монопольної позиції.

Діяльність сучасного агротоваровиробника ускладнюється сукупністю факторів зовнішнього середовища, зокрема конкуренцією, ціновою недосконалістю, відсутністю каналів збуту і т.д. Тому, з метою збереження своїх позицій в галузі, сільськогосподарським підприємствам потрібно орієнтуватися на інноваційні напрями розвитку внутрішнього економічного потенціалу.

Завдання інноваційної діяльності в агроформуваннях полягає в пошуку можливостей удосконалення технології виробництва, оптимізації організаційно-управлінського процесу, а також сфері селекції нових сортів сільськогосподарських культур. Середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності формуються в рамках стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності на основі новітніх досягнень вітчизняної і світової науки, аналізу кон'юнктури світового і внутрішнього ринків та ресурсних можливостей держави. В Україні науково обґрунтовані та законодавчо визначені напрями інноваційної діяльності аграрного бізнесу, спрямовані на забезпечення потреб суспільства у високотехнологічній конкурентоспроможній, екологічно чистій продукції, високоякісних послугах та збільшення експортного потенціалу держави.

Основою забезпечення вітчизняного продовольчого ринку та експортних можливостей аграрної і переробної сфер є активізація інвестиційно-інноваційної діяльності в аграрній сфері, яка передбачає: використання розробок зарубіжних науковців (через закупівлю ліцензій на вискоєфективні технології), що сприятиме виробництву продукцію нових поколінь; освоєння випуску наукоємної продукції; використання власного науково-технічного потенціалу, досягнень фундаментальної і прикладної науки для створення нових продуктів і технологій [12].

При розробці концепції стратегічного обліку інновацій необхідно брати до уваги внутрішні і зовнішні чинники, які є передумовами і гарантами розвитку інноваційної діяльності в певній галузі загалом. Такий підхід сформує системне уявлення про стан галузі і потенційні можливості відповідних підприємств впроваджувати конкурентну стратегію.

Як правило, в першу чергу проводиться комплексна оцінка чинної концепції життєвого циклу продукту. Життєвий цикл продукту на ринку – це концепція, яка намагається описати збут продукту, прибуток, споживачів, конкурентів і стратегію маркетингу з моменту надходження товару на ринок і до його зникнення з ринку. Але, для аграрної галузі є особливості, які полягають в тому, що продукцію на ринку просувають не безпосередні виробники, а переробники. Досить значний ціновий паритет між постачальниками ресурсів для сільськогосподарських підприємств, самими виробниками і переробниками, практично перешкоджає розвитку інноваційної діяльності в цій сфері.

При формуванні інноваційної концепції доцільно проаналізувати схему розвитку економічної стратегії, яка включає: умови зовнішнього середовища і тенденції розвитку, зумовлені зовнішніми факторами. Визначальний характер мають наступні зовнішні чинники: купівельна спроможність населення, податкова і митна політика, рівень корупції в країні, рівень дотацій і субсидій, можливості та умови кредитування, ринкові можливості і ризики.

Залежно від ситуації складається стратегічний прогностичний баланс про економічний потенціал підприємства з відповідною оцінкою використовуваних власних і куплених ресурсів у вигляді грошових коштів, цінностей, запасів, потенційних можливостей, джерел коштів, доходів і т.д. Здійснюється вибір продукції і ринків, і в кінцевому підсумку розробляється відповідна економічна стратегія.

Економічний інноваційний потенціал сільськогосподарського підприємства структурований за видами капіталів наступним чином: інтелектуальний, земельний, засновницький, агентський, ресурсний, фінансовий (рис. 1).

Рис. 1. Економічний інноваційний потенціал сільськогосподарського підприємства за видами капіталів

Інтелектуальний капітал є умовним вираженням знаннєвого потенціалу підприємства, обліковий вимір його представлений інтелектуальними активами. До складу інтелектуальних активів входить інтелектуальний потенціал власників, керівного персоналу, менеджерів різних рівнів управління, фахівців і працівників. Оцінка інтелектуальних активів є сукупною сумарною величиною індивідуально оцінених суб'єктів, прямо чи опосередковано причетних до функціонування підприємства. Рекомендуємо методику оцінки інтелектуальних активів здійснювати за прийнятними для окремого підприємства критеріями відповідності певному рівню професійності, компетентності і набутих навичок.

При цьому, доцільно для практичного застосування розглядати два види оцінок – об'єктивні і суб'єктивні. Об'єктивні оцінки відображатимуть фактичні вкладення коштів в навчання відповідних суб'єктів, включаючи власників, управлінський персонал чи працівників. Суб'єктивні оцінки – економічні – визначатимуться на основі розрахунків за бальною шкалою оцінок, розробленою з урахуванням організаційної специфіки і економічного потенціалу підприємства. В цілому максимальна кількість має бути рівною 100 балів. Значна частина спеціальних професійних знань суб'єктом набувається під час навчання у вищому навчальному закладі чи коледжі, тому за наявність диплому про вищу освіту присвоюється 20 балів, за середню спеціальну – 15 балів. З стаж роботи методика розрахунку проста – один рік оцінюється в один бал. Доцільно також враховувати репутацію підприємства, де працював суб'єкт, тобто застосовувати корегуючий коефіцієнт від 1,0 до 2,0. До третьої групи для оцінювання інтелектуального потенціалу відносять підвищення кваліфікації, участь в семінарах, конференціях, особисте самовдосконалення в рамках професійної діяльності.

Земельний капітал на перший погляд не має вагомого відношення до розвитку інноваційної діяльності. Проте, провадження в Україні програм соціально-екологічного розвитку, вимагає зміну на пряму економічних суб'єктів на екологізацію і збереження природних ресурсів. Відновлення родючості ґрунтів забезпечить отримання високих врожаїв при мінімальних затратах мінеральних добрив і гербіцидів. Для цього і виникає потреба в інноваційних технологіях вирощування сільськогосподарських культур, інноваційних агротехніках по обробітку ґрунту.

Агентський капітал, як сукупна величина у вартісному вираженні набутих за певний період клієнтських відносин, є досить потужним чинником для зміцнення економічного інноваційного потенціалу підприємства загалом. Перевірена минулими взаємовідносинами клієнтська база постачальників і покупців, відпрацьована система логістики, є таким капіталом, який у класичному розумінні означає самозростаючу вартість. Тобто, взаємовідносини, основані на довірі і порядності, продукують додаткову вартість без додаткових витрат і з мінімальними ризиками, зміцнюючи таким чином і рівень економічної безпеки підприємства.

Засновницький капітал в сільськогосподарських підприємствах є креативним віддзеркаленням аграрних реформ. Типи сільськогосподарських організаційних структур вражають своєю колоритністю. Відповідно, для кожної потрібно розробляти власну методологію стратегічного управління, тим паче, стратегічного управлінського обліку інноваційної діяльності. Самі не захищені, фермерські господарства, формують стратегію виживання, забезпечення роботою себе і членів своєї родини. Спрощена система обліку і звітності, дрібні пільги від держави, невизначеність у завтрашньому дні стосовно цінової політики, не спонукає фермера до інноваційної діяльності. Товариства з обмеженою відповідальністю більш прогресивні. В основному це господарства, які примножили вкладений капітал засновників (як правило, від одного до трьох) в десятки разів. Такі підприємства є найбільш сприятливими для розвитку інноваційної діяльності. Практично весь прибуток спрямовується на покриття витрат майбутніх періодів та інноваційний розвиток. Головною перешкодою, попри бажання засновників, є особисті психологічні бар'єри перед нововведеннями, формальні та неформальні інституціональні обмеження і високий рівень невизначеності. Найбільш непрогнозованою є цінова політика на сільськогосподарську продукцію, яка залежить від ринкових коливань і політичних амбіцій урядовців, які захищають свої опортуністичні інтереси. Тому велику ставку на засновницький капітал сільськогосподарських підприємств наразі робити не варто.

Ресурсний капітал представлений у двох формах – основного і оборотного. Практично, це пряме відображення наявних ресурсів, які мають власні джерела походження. В результаті ефективної інноваційної діяльності саме на ресурсний капітал спрямовуються інвестиційні кошти. Фінансовий капітал є індикатором стратегії фінансового менеджменту підприємства. Стратегічний управлінський облік виконує прогностичну функцію, тобто представляє менеджменту майбутні оцінки фінансового капіталу і відповідну структуру фінансових ресурсів.

При розробці концепції стратегічного управлінського обліку інноваційної діяльності необхідно брати до уваги конкуренцію в інноваційному середовищі. Якщо розглядати дане питання на рівні галузі або на рівні національного інноваційного середовища, то чинники, які управляють конкуренцією, представляються у вигляді потужних ринкових сил: ринкова влада продавців, загроза вторгнення нових учасників, ринкова влада споживачів, загроза появи продуктів-замінників. Облік чинників невизначеності в процесі оцінки ефективності інноваційного продукту може здійснюватися різноманітними

методами, які забезпечують вирішення трьох завдань: 1) перевірку стійкості інноваційного проекту і можливих коливань в ту чи іншу сторону; 2) коригування параметрів вхідних і вихідних нормативів і факторів впливу; 3) формалізований опис невизначеності. В результаті створюється можливість обліку та оцінки основних факторів нестабільності: складності ринку, непередбачених подій, майбутніх змін. Нестабільність є одним з основних факторів, і вона повинна бути врахована при розробці, а потім і при реалізації концепції стратегічного управлінського обліку інновацій.

Важливим внутрішнім чинником є здатність менеджерів орієнтуватися на довгострокові цілі. Така здатність також є інноваційним ресурсом, який або набувається в процесі навчання чи практичної діяльності, або дається в спадок як природний дар. В цілому, інноваційна діяльність повинна орієнтуватися на новітні інформаційні технології, які змінюють характер і методологію обліку, підіймають його на більш високий рівень, формують нову парадигму в науковому середовищі. Концепція стратегічного управлінського обліку повинна бути базою для розробки та адаптації відповідних методик з оцінки фінансової ефективності інноваційних рішень.

Важливим є оцінка наукових підходів до формування обліково-інформаційної бази даних інноваційної діяльності.

Відображення в обліку якісних характеристик інноваційного середовища, з переважанням нефінансових даних, характеризується з трьох сторін: 1) тимчасовими витратами, пов'язаними з поданням, оновленням і доступом до інформації, а також з дисконтуванням вартості інноваційних витрат і доходів; 2) змістовним виміром інформації; 3) формальним виміром інформації. Вирішальними є ще дві основні проблеми: недостатньо представлена саме в аграрному бізнесі можливість обліку інновацій по економічному ланцюжку цінностей, наприклад, на основі використання методу ABC, тобто методу обліку за функціями; і визначення впливу інновацій на приріст власності фірми, тобто ринкової вартості її чистих активів і чистих пасивів.

Концепція стратегічного управлінського обліку повинна бути побудована на системному підході, що включає інформаційну базу, конкурентні та інші використовувані стратегії, управлінську парадигму, організацію і методологію. Системний підхід в сучасних умовах полягає в диверсифікації поняття «інновація», тобто необхідності розглядати інновації в повному комплексі систем маркетингу, логістики та управлінського обліку. Також не слід випускати з уваги інновації в галузі інформаційних технологій і фінансової інженерії.

В інноваційному середовищі ефективно функціонують дві основні стратегії: генерична і конкурентна. Генерична стратегія орієнтована на створення значущих цінностей, а конкурентна стратегія на перше місце ставить потреби підприємства.

Системний підхід пропагує генеричну стратегію, і, відповідно, оснований на методології двозначного бюджетування та їх постійного перегляду. Традиційна теорія бюджетування передбачає єдину систему бюджетів – однозначних, адаптованих до виробничих процесів, або, в кращому випадку, до бюджетування по всьому ланцюжку економічних цінностей. Нова методологія базується на формуванні двох бюджетів: першого за традиційним варіантом, і другого – спеціалізованого бюджету витрат майбутнього (перспективного) розвитку. Оптимальною величиною такого бюджету вважається 10–12 відсотків від рівня традиційного [4, с. 48]. Спеціалізований бюджет призначається для розрахунку прийнятних витрат для досягнення віддалених цілей, тому результат варто очікувати в перспективі. В основному такі бюджети складаються з метою впровадження інноваційної продукції, послуг, технологій, розвитку ринків, споживачів, позиціонування власної продукції, вкладень в інтелектуальні активи. Головне завдання стратегічного управлінського обліку при такій системі бюджетування – проводити постійну оцінку потенційних можливостей підприємства в розрізі наявних капіталів за їх видами, а також моніторинг дотримання принципу десятивідсоткової межі для інвестицій в інноваційну діяльність. Моніторинг інноваційної діяльності – систематичний збір, обробка та аналіз інформації про перебіг інноваційних процесів, практичні наслідки заходів щодо стимулювання і регулювання інноваційної діяльності, порівняння очікуваних і фактичних результатів реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, виявлення непередбачених можливостей, їх ідентифікація та оцінка ефективності.

Концепція стратегічного обліку інноваційної діяльності забезпечує пріоритет довгострокової стратегії перед короткостроковою. Для цього доцільно використовувати стратегічні похідні балансові звіти, які дозволяють визначити вплив короткострокових рішень на довгострокову стратегію.

Висновки. Стратегічний управлінський облік інноваційної діяльності в аграрному бізнесі є незамінним джерелом інформаційних ресурсів для прийняття рішень стосовно розвитку чи згорання (ліквідації) інноваційних стратегій, формування інноваційної культури бізнесу і агентських відносин, вироблення інноваційного мислення, розвитку творчого потенціалу та позитивного ставлення фахівців до інновацій.

Застосування нового методичного підходу до формування двозначних бюджетів дозволить більш ефективно вирішувати головне завдання облікової системи – проводити постійний моніторинг дотримання принципу десятивідсоткової межі для інвестицій в інноваційну діяльність. Світовий досвід доказав неефективність бізнесу, який вкладає в інноваційну діяльність менше, ніж 10 відсотків від загальної величини інвестицій.

Конструктивною є методика розрахунку собівартості інноваційної продукції за повним обсягом господарської інноваційної діяльності, що дасть можливість передбачити сильні і слабкі місця в цілому процесі економічного ланцюжка цінностей. Водночас, така методика є інноваційною, оскільки представляє абсолютно нову концепцію процесу підприємницької діяльності і абсолютно нову методику облікового виміру.

Список використаної літератури

1. Волощук Л. О. Обліково-аналітичне забезпечення управління інноваційним розвитком підприємства / Л. О. Волощук // Праці Одеського політехнічного університету. – 2011. – 2(36). – С. 329–334.
2. Грицай О. І. Напрями удосконалення обліку витрат на інноваційні процеси / О. І. Грицай // Проблеми економіки та менеджменту / Вісник НУ «ЛП». – Львів : Видавництво «ЛП», 2010. – № 683. – С. 198–201.
3. Грицай О. І. Застосування методів управління витратами в інноваційній діяльності підприємства / О. І. Грицай // Вісник НУ «Львівська політехніка»: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. – № 720. – С. 9–16.
4. Друкер Питер, Ф. Задачи менеджмента в XXI веке / Друкер Питер, Ф. ; пер. с англ. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2004. – 272 с.
5. Кантаєва О. В. Бухгалтерський облік і аналіз інноваційної діяльності підприємств: організація і методологія : [монографія] / О. В. Кантаєва. – Житомир : ФОП Кузьмін Дн. Л., 2010. – 424 с.
6. Кантаєва О. В. Щодо методології обліку та аналізу інноваційної діяльності підприємств / О. В. Кантаєва // Економіст. – 2009. – № 3. – С. 24–30.
7. Мельничук І. В. Облік і аналіз інновацій у сфері випуску та збуту продукції текстильної промисловості : автореферат дис. к.е.н: 08.00.09 / Мельничук І. В.; Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль, 2011. – 21 с.
8. Садовська І. Б. Облік інтелектуальних активів сільськогосподарських підприємств: теорія і практика : [монографія] / І. Б. Садовська, І. В. Жураковська. – Луцьк : Надстир'я, 2009. – 295 с.
9. Соколов Я. В. Основы теории бухгалтерского учета / Я. В. Соколов. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 496 с.
10. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития / Й. А. Шумпетер. – М. : Прогресс, 1982. – 401 с.
11. Яценко В. М. Організаційно-економічні проблеми розвитку інвестиційно-інноваційних процесів в Україні / В. М. Яценко // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. – Вип. 11. – Черкаси : ЧДТУ, 2004. – С. 3–8. – (Серія : Економічні науки).
12. Яценко В. М. Стратегічні засади ціноутворення в агропромисловому комплексі економіки України : [монографія] / В. М. Яценко ; МОНМСУ, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2012. – 259 с.
13. Яценко В. М. Результативність та ефективність господарювання підприємств АПК самостійно та в складі інтегрованих формувань / В. М. Яценко / Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. – Вип. 31 : у 2 ч. – Ч. II, т. 1. – Черкаси : ЧДТУ, 2012. – С. 7–12. – (Серія : Економічні науки).

References

1. Voloshchuk, L. O. (2011) Accounting and analytical support of innovative development of enterprise. Pratsi Odes'koho politekhnichnoho universytetu, 2 (36), pp. 329–334.
2. Hrytsay, O. I. (2010) Directions of improvement of cost accounting for innovative processes. Problems of economics and management. Visnyk NU «LP», 683. Lviv : Vydavnytstvo «LP», pp. 198–201.
3. Hrytsay, O. I. (2011) Application of cost management in the innovation of the company. Visnyk NU «L'viv'ska politekhnika»: Menedzhment ta pidpryyemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennya i problemy rozvytku, 720. Lviv : Vydavnytstvo L'viv'skoyi politekhniki, pp. 9–16.

4. Drucker, Peter F. (2004) Tasks of management in the XXI century. Moscow: Izdatelskiy dom «Vilyams», 272 p.
5. Kantayeva, A. V. (2010) Accounting and analysis of innovation activity, organization and methodology. Zhytomyr : FOP Kuz'min Dn. L., 424 p.
6. Kantayeva, A. V. (2009) Regarding accounting methodology and analysis of innovation activity. Ekonomist, 3, pp. 24–30.
7. Melnychuk, I. V. (2011) Accounting and analysis of innovation in the field of manufacture and sale of textile industry. Ternopil National Economic University. Ternopil, 21 p.
8. Sadovska, I. B., Zhurakovska, I. V. (2009) Accounting of intellectual assets of farms: theory and practice. Luts'k : Nadstyr"ya, 295 p.
9. Sokolov, Ya. V. (2003) Fundamentals of theory and accounting. Moscow : Finansy i statystyka, 496 p.
10. Schumpeter, Y. A. (1982) Theory of the economic development. Moscow : Prohres, 401 p.
11. Yatsenko, V. M. (2004) Organizational and economic problems of investment and innovation in Ukraine. Zbirnyk naukovykh prats' Cherkas'koho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu, 11. Cherkasy : Cherkasy State Technological University, pp. 3–8.
12. Yatsenko, V. M. (2012) Strategic pricing principles in agriculture economy of Ukraine. Cherkasy State Technological University. Cherkasy : ChSTU, 259 p.
13. Yatsenko, V. M. (2012) Effectiveness and efficiency of managing agricultural enterprises independently and as part of integrated units. Zbirnyk naukovykh prats' Cherkas'koho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu, Vol. 31: 2 parts ; Part II, Vol. 1. Cherkasy : ChSTU, pp. 7–12.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2014.

Відомості про автора

І. Б. Садовська, кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту, Луцький національний технічний університет.